

Newrologiýa nerw ulgamyny öwrenmäge, kesgitlemäge we bejermäge gönükdirilen lukmançylyk pudagydyr. Bu çylşyrymly we giňişleýin ulgam beýnini, ýeleklere çenli uzan ähli nerwleri we ýürek bilen baglanyşykly işleýän agramly prosesleri öz içine alýar. Inň ýönekeý hadysalardan inň çylşyrymly hadysalara çenli, adam tejribesi dolulygyna nerw ulgamy tarapyndan dolandyrylýar. Şol sebäpden newrologiýa örän möhüm we täsirli ylmy ugurdyr. Newrologlar, näsaglaryň dürli simptomlarynyň sebäplerini çözmek we düýpli derňemek bilen meşgullanýan lukmanlardyr.

Newrologiýa bilen baglanyşykly keseller örän köp dürlidir. Bularyň arasynda insult – beýniniň belli bir bölegine gan akymynyň togtamagy bilen ýüze çykýan kesel; epilepsiýa – yzygiderli tutgaýlaryň ýüze çykmagyna sebäp bolýan ýagdaý; Parkinson keseli – hereketlere täsir edýän dowamly kesel; we Alzgeýmer keseli – ýadyň we aňnyň işjeňligine täsir edýän demensiya görnüşi bar. Mundan başga-da, newrologlar migren, multiplik skleroz, nerw keselleri we autoimmun keseller ýaly has seýrek duş gelýän ýagdaýlary hem bejerýärler.

Newrologiýa diagnozy köptaraplaýyn çemeleşmäni talap edýär. Newrologiýa ilki bilen näsagyň aýratyn ýagdaýyny seljerýärler we nerw ulgamynyň işini barlaýarlar. Şeýle hem, MRI (Magnit rezonans tomografiýa) we KT (Kompýuter tomografiýasy) ýaly beýni we ýeleklerniň ýagdaýyny görkezip bilýän enjamlar ulanylýar. EEG (Elektroensefalografiýa) beýniň işjeňligini ölçemek üçin, EMG (Elektromýografiýa) bolsa nerw we myşsalar boýunça derňew üçin ulanylýar. Bu gurallar newrologlara düýpli we dogry diagnoz goýmakda kömek edýär.

Newrologiýa bejergisi keselleriň dürlüligine görä üýtgeýär. Dermanlar keseliň alamatlaryny dolandyrmak, kemala gelmegini haýallatmak we düýpli sebäplerini bejermek üçin ulanylýar. Fiziki, iş we söz terapiasi näsaglaryň ösen ýagdaýlara uýgunlaşmagyna kömek edýär. Kābir ýagdaýlarda, beýni çişleri, aneurizmler ýa-da epilepsiýa ýaly keseller üçin hirurgiýa zerur bolup biler. Newrologiýanyň maksady näsaglaryň durmuş hilini gowulandyrmak we mümkin bolan ýagdaýlarda doly bejermekdir.

Geljekde neýrologiýa ylymda öňdebaryjy ornuny saklaýar. Newroteswirleme, genetika we farmakologiýa boýunça ylmy açyşlar, öň bejerilmeýän keseller üçin umyt döredýär. Beýni we nerw ulgamyny öwrenmek diňe bir keselleri bejermekde däl, eýsem adam aňynyň dolulygyna düşünmekde hem uly ähmiýete eýe.

Maksat MUHAMMETÝAZOW

Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň Nerw keselleri we neýrohrurgiýa kafedrasynyň assistenti

